

УДК 81'373:[811.161.3+811.133.1]

UCD 81'373:[811.161.3+811.133.1]

**ФРАЗЕАСЕМАНТЫЧНЫЯ МІКРАПАЛІ
«СЯБРОЎСКІЯ АДНОСІНЫ»
І «ЛЮБОЎНЫЯ АДНОСІНЫ»
Ў БЕЛАРУСКАЙ І ФРАНЦУЗСКАЙ
ЛІТАРАТУРНЫХ МОВАХ**

**PHRASEO-SEMANTIC MICROFIELDS
«FRIENDLY RELATIONS» AND «LOVE
RELATIONS» IN THE BELARUSIAN
AND FRENCH STANDARD
LANGUAGES**

А. С. Буцько,
*аспірант кафедры беларускай
філалогіі ГрДУ ім. Янкі Купалы*

A. Butsko,
*Post-Graduate Student of the
Department of Belarusian Philology,
GrSU named after Yanka Kupala*

Паступіў у рэдакцыю 12.06.18.

Received on 12.06.18.

Артыкул прысвечаны супастаўленню фразеасемантычных мікрапалёў «сяброўскія адносіны» і «любоўныя адносіны» ў беларускай і французскай літаратурных мовах. Аналізуецца семантыка фразеалагізмаў, якія фарміруюць названыя мікрапалі; выдзяляюцца інтэгральныя і дыферэнцыйныя семы, на падставе якіх фразеалагізмы аб'ядноўваюцца ў адпаведныя фразеасемантычныя групы ў межах мікраполя; вызначаецца агульнае і спецыфічнае ў структуры даследаваных мікрапалёў у беларускай і французскай мовах.

Ключавыя словы: фразеалагічная адзінка, фразеасемантычнае мікраполе, ядро мікраполя, цэнтр мікраполя, перыферыя мікраполя, фразеасемантычная група, інтэгральная сема, дыферэнцыйная сема.

The article deals with the comparative analysis of phraseo-semantic microfields «friendly relations» and «love relations» in the Belarusian and French standard languages. Semantics of phraseological units that form the microfields is analysed; integral and differential semes that allow to distinguish the correspondent phraseo-semantic groups in the microfields are identified; common and specific semantic features of the microfields structure in Belarusian and French are determined.

Keywords: phraseological unit, friendly relations, love relations, phraseo-semantic microfield, phraseo-semantic group, integral seme, differential seme.

На сучасным этапе развіцця айчыннага мовазнаўства параўнальна-супастаўляльнае вывучэнне фразеалогіі з'яўляецца актуальным і перспектыўным. Такое даследаванне дазваляе больш глыбока пранікнуць у моўныя факты і ўбачыць іх спецыфіку.

Эфектыўным метадам супастаўляльнага апісання фразеалогіі дзвюх і больш моў з'яўляецца вывучэнне фразеалагізмаў у межах фразеасемантычных палёў. У сучаснай лінгвістычнай літаратуры фразеасемантычнае поле звычайна тлумачыцца як від семантычнага поля [1; 2]. Яно ўяўляе сабой структурна арганізаваную сукупнасць фразеалагічных адзінак, якія выражаюць пэўную паняццевую сферу ў мове і характарызуюцца сістэмнымі адносінамі [3–5].

Артыкул прысвечаны супастаўляльнаму апісанню фразеасемантычных мікрапалёў «сяброўскія адносіны» і «любоўныя адносіны» ў беларускай і французскай мовах. Адзначаныя мікрапалі ўяўляюць сабой кампаненты субполя «характар адносін паміж людзьмі»,

якое, у сваю чаргу, з'яўляецца састаўной часткай фразеасемантычнага поля «адносіны паміж людзьмі».

Фактычны матэрыял для артыкула быў выбраны са «Слоўніка фразеалагізмаў» І. Я. Лепшава [6] і з «Dictionnaire d'expressions et locutions» А. Рэя і С. Шантро [7]. Мэта артыкула – устанавіць агульнае і адметнае ў семантычнай структуры беларускіх і французскіх фразеалагізмаў са значэннем сяброўскіх і любоўных адносін паміж людзьмі.

Кожнаму фразеалагізму ўласцівы спецыфічны набор мінімальнага сэнсавых кампанентаў – сем. Паводле наяўнасці агульнай семы фразеалагічныя адзінкі аб'ядноўваюцца ў фразеасемантычнае поле. Інтэгральныя элементы значэння паказваюць на падабенства адной фразеалагічнай адзінкі да другой, дыферэнцыйныя – на адрозненне [4, с. 48–49].

Структурна фразеасемантычнае поле неаднастайнае. Яно мае ядро, цэнтральную частку, бліжнюю і дальнюю перыферыю. У адпаведнасці з наяўнымі інтэгральнымі

і дыферэнцыйнымі семамі фразеалагізмы размяркоўваюцца ад ядзернай і цэнтральнай часткі поля да яго перыферыі.

Мікраполе «сяброўскія адносіны» фарміруецца фразеалагізмамі з інтэгральнай семай 'сяброўства'. Гэтыя фразеалагічныя адзінкі ўдакладняюцца дыферэнцыйнымі семамі, якія ўласцівы асобным фразеалагічным адзінкам (далей – ФА).

У абедзвюх мовах ядзерная частка мікраполя фарміруецца адзінкамі, якія маюць у складзе толькі інтэгральную сему без указання на працягласць, сілу і іншыя паказчыкі сяброўства. Колькасна гэтая частка мікраполя складаецца з 4 ФА ў беларускай мове і 1 ФА ў французскай мове:

Бел. *на блізкую нагу* быць, сысціся – 'вельмі блізка, у блізкіх, сяброўскіх адносінах (быць з кім-н)'; *на кароткую нагу* жыць, станавіцца – 'вельмі блізка, па-сяброўску'; быць, адчуваць *сябе на кароткай назе* – 'у блізкіх, сяброўскіх адносінах'; *на ты* быць – 1) 'у сяброўскіх, блізкіх адносінах'.

Фр. *les deux doigts de la main* (два пальцы рукі) (тут і далей у дужках прыводзіцца літаральны пераклад французскіх фразеалагізмаў) – 'два добрыя сябры'.

Кампанентамі цэнтральнай часткі мікраполя «сяброўскія адносіны» ў беларускай і французскай мовах выступаюць фразеалагізмы з дадатковай дыферэнцыйнай семай 'сіла сяброўства', якія аб'ядноўваюцца ў групу «**моцнае, надзейнае сяброўства**». У беларускай мове гэтая група прадстаўлена 1 ФА, у французскай мове – 3 ФА.

Бел. *звязаў чорт вярвачкай* – 'хто-н. вельмі моцна сябруе з кім-н.'

Фр. *être amis (camarades, copains) comme cochons* (быць сябрамі (таварышамі, прыяцелямі) як свінні) – 'быць вельмі дружнымі'; *être sorain-sorain* (быць сябрам-сябрам) – 'быць вельмі дружнымі'; *ami de toutes les heures* (сябар ва ўсе часы) – 'надзейны сябар'.

Да цэнтральнай часткі даследаванага мікраполя адносяцца адзінкі з дадатковай дыферэнцыйнай семай 'неразлучнасць'. Гэтыя фразеалагізмы аб'ядноўваюцца ў групу «**неразлучныя сябры**». Колькасна яна супадае ў абедзвюх мовах – па 2 ФА.

Бел. *вадой не разальеш* – 'вельмі дружныя, неразлучныя, разам'; *не разлі вада* – 'вельмі здружаныя, неразлучныя'.

Фр. *être unis comme les doigts de la main* (быць звязанымі як пальцы рукі) – 'быць неразлучнымі сябрамі'; *amis à la vie et à la mort* (сябры на жыццё і на смерць) – 'неразлучныя сябры'.

У французскай мове да цэнтральнай часткі мікраполя таксама належыць адзінка з дыферэнцыйнай семай 'даўнасць сяброўства':

Фр. *ami de la première heure* (сябар ад першай гадзіны) – 'даўні сябар; сябар дзяцінства'.

Фразеалагізмы з дыферэнцыйнай семай 'пачатак сяброўскіх адносін' утвараюць бліжняю перыферыю мікраполя «сяброўскія адносіны»:

Бел. піць, цалавацца *на брудэршафт* – 'з правам дружыць і звяртацца адзін да аднаго на «ты»'.

Фр. *faire ami-ami* (рабіць сябра-сябра) – 'выяўляць адзнакі сяброўства, пачынаць сябраваць'.

У французскай мове да бліжняй перыферыі мікраполя адносяцца адзінкі з дыферэнцыйнай семай 'умова', якія ўтвараюць групу «**сяброўства на пэўных умовах**» (2 ФА). Яны паказваюць на сяброўства, якое існуе да пэўных межаў:

Фр. *ami jusqu'à la bourse* (сябар да кашалька) – 'сябар ва ўсім, за выключэннем грашовых пазыкаў'; *ami jusqu'aux autels* (сябар да алтара) – 'сябар ва ўсім, акрамя рэлігіі'.

Дальняя перыферыя мікраполя ў французскай мове прадстаўлена адзінкамі, якія адрозніваюцца ад іншых адзінак мікраполя дыферэнцыйнай семай 'ненадзейнасць' і ўтвараюць групу «**ненадзейнае, несапраўднае сяброўства**».

Фр. *ami de cour* (прыдворны сябра) – 'той, каму ўласцівы толькі прытворныя праяўленні сяброўства'; *ami de la dernière (onzième) heure* (сябар ад апошняй (адзінаццатай) гадзіны) – 'новаспечаны, ненадзейны сябар'; *ami de quart d'heure* (сябар на чвэрць гадзіны) – 'мімалётны, ненадзейны сябар'.

Да дальняй перыферыі мікраполя ў беларускай мове адносяцца адзінкі, якія знаходзяцца на перасячэнні мікрапалёў «сяброўскія адносіны» і «адносіны адзінства і аднадумства». Так, фразеалагізм *сіямскія блізняты* на падставе свайго значэння 'неразлучныя сябры' можа быць аднесены да аднайменнай групы мікраполя «сяброўскія адносіны», але значэннем 'аднадумцы, блізкія ў якіх-н. адносінах людзі' ён адносіцца да мікраполя «адносіны адзінства і аднадумства». Падобным чынам фразеалагізм *адна рука* сваім значэннем 'вельмі дружныя' адносіцца да мікраполя «сяброўскія адносіны», але значэннем 'аднадушныя, аднадумцы' належыць да другога названага мікраполя.

Наглядна семантычныя прыметы фразеалагізмаў, якія фарміруюць мікраполе «сяброўскія адносіны» ў двюх мовах, можна паказаць у наступнай табліцы 1:

Табліца 1. – Размеркаванне семантычных прымет ФА фразеасемантычнага мікраполя «сяброўскія адносіны»

Частка мікраполя «сяброўскія адносіны»	Семантычная прымета фразеалагізмаў	
	Беларуская мова	Французская мова
Ядро	'сяброўства'	
Цэнтральная частка	'сіла сяброўства' 'неразлучнасць сяброў'	
Бліжняя перыферыя	'даўнасць сяброўства'	
	'пачатак сяброўства'	
	'умова сяброўства'	
Дальняя перыферыя	'аднадумства'	'ненадзейнасць сябра'

Фразеасемантычнае мікраполе **«любоўныя адносіны»** фарміруецца адзінкамі з інтэгральнымі семамі 'любоў / каханне'. Яны паказваюць на існаванне любоўных адносін паміж людзьмі або на каханне адной асобы да другой.

Да ядзернай часткі мікраполя адносяцца адзінкі, семантычная структура якіх прадстаўлена семай 'любіць / кахаць' без удакладнення дадатковымі семамі. Колькасна гэтая частка мікраполя выглядае так: 1 ФА ў беларускай мове і 5 ФА ў французскай мове.

Бел. *аддаваць сэрца* – 'кахаць каго-н.'

Фр. *porter qqn dans son coeur* (насіць каго-н. у сваім сэрцы) – 'кахаць каго-н.'; *se coiffer de qqn, être coiffé de qqn* (прычасацца кім-н., быць прычасаным кім-н.) – 'закахацца ў каго-н.'; *avoir qqn dans la peau* (мець каго-н. у скуры) – 'кахаць каго-н.'; *avoir un (le) répin pour qqn* (мець зернетка для каго-н.) – 'кахаць каго-н.'; *être en amour* (быць у каханні) – 'быць закоханым'.

Да цэнтральнай зоны мікраполя адносяцца адзінкі, якія ўдакладняюцца дыферэнцыйнай семай 'ступень праяўлення'. Гэтыя адзінкі аб'ядноўваюцца ў групу **«сіла, ступень кахання»**. У беларускай мове гэтая група – 5 ФА, у французскай мове – 3 ФА.

Бел. *аддаваць душу* – 'вельмі моцна, бязмежна любіць каго-н.'; *без памяці* – 'вельмі моцна, страсна (кахаць каго-н.)'; *усімі сіламі душы* – 'вельмі моцна, гарача, палка (любіць)'; *да смерці любіць* – 'вельмі'; *усім сэрцам* – 1) 'бязмежна, шчыра, сардэчна (любіць, кахаць і пад.)'.

Фр. *aimer d'amour* (кахаць каханнем) – 'быць закоханым, моцна, гарача, шчыра кахаць'; *aimer qqn comme ses petits boyaux* (кахаць каго-н. як уласную вантробу) – 'вельмі моцна кахаць'; *s'adorer à bouche perdue* (кахаць адно аднаго да страты маўлення) – 'вельмі моцна кахаць адно аднаго'.

У цэнтральную зону таксама ўваходзяць фразеалагізмы з дадатковай дыферэнцыйнай семай 'працягласць', якія прысутнічаюць у абедзвюх мовах. Яны прадстаўлены адной адзінкай у беларускай і ў французскай мове.

Бел. *да магілы* – 'да самай смерці, да канца быцця (помніць, кахаць і пад.)'.

Фр. *filer le parfait amour* (прасці дасканалае каханне) – 'кахаць адно аднаго доўга і няспынна'.

У французскай мове да цэнтральнай часткі мікраполя таксама належаць фразеалагізмы, значэнне якіх удакладняецца дыферэнцыйнай семай 'спантаннасць'. Яны фарміруюць групу **«спантаннае пачуццё кахання»**:

Фр. *coup de coeur (pour qqn)* (удар сэрца (да каго-н.) – 'спантаннае любоўнае цяга'; *coup de foudre* (удар маланкі) – 'рэзкае і спантаннае пачуццё кахання да каго-н.'

Дадатковая дыферэнцыйная сема 'выклікаць пачуццё' вылучаецца ў значэннях шэрагу беларускіх і французскіх фразеалагізмаў. Яны ўтвараюць групу **«выклікаць каханне»** і адносяцца да бліжняй перыферыі мікраполя. Гэтая група складаецца з 5 ФА ў беларускай мове і з 3 ФА ў французскай мове.

Бел. *круціць галаву* (галовы) – 1) 'выклікаць у каго-н. пачуццё кахання, сімпатыі; прывабліваць каго-н.'; *круціць мазгі, закруціць мазгі* – 1) 'выклікаць у каго-н. пачуццё кахання, сімпатыі; прывабліваць каго-н.'; *пакараць сэрца* – 'абуджаць у каго-н. любоў да сябе'; *прыпасці да сэрца (к сэрцу)* – 'вельмі спадабацца каму-н., стаць аб'ектам чыёй-н. глыбокай прыязнасці'; *ускружыць галаву* – 1) 'выклікаць у каго-н. пачуццё кахання, сімпатыі; прывабіць каго-н.'

Фр. *tourner la tête à qqn* (кружыць галаву каму-н.) – 'выклікаць у каго-н. пачуццё кахання'; *taper dans l'oeil à qqn* (стукнуць у вока каму-н.) – 'падабацца, выклікаць закоханасць, каханне'; *posséder le coeur d'une personne* (валодаць чыім-н. сэрцам) – 'выклікаць у каго-н. каханне і станавіцца выключным аб'ектам увагі каго-н.'

У семантычную структуру некаторых беларускіх і французскіх фразеалагізмаў мікраполя «любоўныя адносіны» ўваходзіць дыферэнцыйная сема 'прызнанне'. Гэтыя

адзінкі ўтвараюць групу **«прызнавацца ў каханні»**, якая адносіцца да бліжняй перыферыі мікраполя.

Бел. *адкрываць (раскрываць) сваё сэрца* – ‘прызнавацца ў каханні’.

Фр. *tirer son chapeau* (à qqn) (падаваць свой капялюш каму-н.) – ‘выяўляць сваё пакланенне і любоў’; *déclarer (avouer) sa flamme* (абвясчаць (прызнаваць) сваё полымя) – ‘прызнацца ў каханні’.

У французскай мове ёсць фразеалагізмы, у структуры якіх вылучаецца дыферэнцыйная сема ‘праяўленне’. Гэтыя адзінкі фарміруюць групу **«праяўленні кахання»** і адносяцца да бліжняй перыферыі мікраполя.

Фр. *faire de l'oeil à qqn* (рабіць каму-н. вока) – ‘глядзець на каго-н. закахана’; *faire les yeux doux à qqn* (рабіць пяшчотныя вочы каму-н.) – ‘глядзець закахана або пяшчотна’.

Адметнымі для беларускай мовы з’яўляюцца фразеалагізмы з дыферэнцыйнай семай ‘адсутнасць пачуцця’. Яны ўтвараюць групу **«перастаць кахаць»** і адносяцца да далшняй перыферыі мікраполя «любоўныя адносіны», таму што належаць і да субполя «адсутнасць і непажаданасць адносін».

Бел. *выкідаць з сэрца (з душы)* – ‘пераставаць кахаць каго-н., любіць каго-н.’; *вырываць з (свайго) сэрца* – ‘прымушаць сябе забыць каго-н. блізкага, каханага’.

Некаторым беларускім адзінкам мікраполя «любоўныя адносіны» ўласціва дыферэнцыйная сема ‘прымушэнне’. Такія фразеалагізмы фарміруюць групу **«прымушаць пакахаць сябе»**. Гэтыя адзінкі адносяцца да далшняй перыферыі разгледжанага мікраполя, таму што адначасова адносяцца да двух мікрапалёў: «любоўныя адносіны» і «эмацыянальнае ўздзеянне ў адносінах».

Бел. *завязваць свет* – 2) ‘выклікаць у каго-н. любоў, прымушаць пакахаць каго-н.’; *задурыць (затлуміць, замарочыць, зачму-*

рыць) галаву – 1) ‘прывабіць каго-н., прымусіць пакахаць сябе’.

Дальняя перыферыя мікраполя «любоўныя адносіны» ў французскай мове прадстаўлена фразеалагізмамі, якія супрацьстаяць іншым адзінкам наяўнасцю семы ‘аб’ект кахання’ і фарміруюць фразеасемантычную групу **«аб’ект кахання»**:

Фр. *amant, ami de coeur* (сардэчны каханы, сярдэчны сябра) – ‘каханы, выбраны па прычыне пачуцця (а не з-за карысці або дзеля забавы)’; *l’homme de sa vie* (мужчына яе жыцця) – ‘вялікае каханне жанчыны, мужчына, якога яна заўсёды будзе кахаць’; *la femme de sa vie* (жанчына яго жыцця) – ‘вялікае каханне мужчыны, жанчына, якую ён заўсёды будзе кахаць’.

Семантычныя прыметы фразеалагізмаў, якія фарміруюць мікраполе «любоўныя адносіны» ў беларускай і французскай мовах, пакажам у табліцы 2.

Семантычны аналіз фразеалагізмаў, якія фарміруюць мікрапалі «сяброўскія адносіны» і «любоўныя адносіны», выяўляе пэўнае падабенства семантыкі даследаваных мікрапалёў у беларускай і французскай мовах.

Так, у семантычнай структуры фразеалагізмаў мікраполя «сяброўскія адносіны» вылучаюцца 4 семы, якія ёсць у абедзвюх мовах: ‘сяброўства’, ‘сіла сяброўства’, ‘неразлучнасць’, ‘пачатак сяброўскіх адносін’. Адпаведна ім у беларускай і французскай мовах выяўляюцца аднолькавыя фразеасемантычныя групы: «моцнае, надзейнае сяброўства» і «неразлучныя сябры». Фразеалагізмы з семай ‘пачатак сяброўскіх адносін’ з’яўляюцца адзінкавымі.

У беларускай мове не былі выяўлены фразеалагізмы з семамі ‘даўнасць сяброўства’, ‘умова сяброўства’ і ‘ненадзейнасць сяброўства’. А ў французскай мове яны ёсць і ўтвараюць фразеасемантычныя групы «сяброўства на пэўных умовах» і «ненадзейнае, несапраўднае сяброўства».

Табліца 2 – Размеркаванне семантычных прымет ФА фразеасемантычнага мікраполя «любоўныя адносіны»

Частка мікраполя «любоўныя адносіны»	Семантычная прымета фразеалагізмаў	
	Беларуская мова	Французская мова
Ядро	‘любоў / каханне’	
Цэнтральная частка	‘ступень праяўлення кахання’	
	‘працягласць кахання’	‘спантаннасць кахання’ ‘нечаканасць кахання’
Бліжняя перыферыя	‘прызнанне ў каханні’	
		‘праяўленне кахання’
Дальняя перыферыя	‘адсутнасць пачуцця кахання’	‘аб’ект кахання’
	‘прымушэнне пакахаць’	

У семантичній структури фразеалагізмаў мікраполя «любоўныя адносіны» вылучаецца 5 семаў, якія ёсць і ў беларускай, і ў французскай мове: 'любоў / каханне', 'ступень кахання', 'працягласць кахання', 'выклікаць каханне', 'прызнанне'. Гэтыя семы дазволілі вылучыць у абедзвюх мовах фразеасемантычныя групы «сіла, ступень кахання», «выклікаць каханне», «прызнавацца ў каханні». Фразеалагізмы з семай 'працягласць кахання' з'яўляюцца адзінкавымі.

У французскай мове не выяўлены адзінкі з семамі 'адсутнасць кахання' і 'прымушаць пакахаць'. А ў беларускай мове на падставе гэтых семаў вылучаюцца адметныя фразеасемантычныя групы «пераставаць пакахаць» і «прымушаць пакахаць сябе».

У беларускай мове не выяўлены адзінкі з семамі 'спантаннасць', 'нечаканасць', 'пра-

яўленне кахання' і 'аб'ект кахання', у той час як у французскай мове ёсць шэраг фразеалагізмаў, што ўтвараюць фразеасемантычныя групы «спантаннае пачуццё кахання», «праяўленні кахання» і «аб'ект кахання».

Назіраецца нераўнамернасць размеркавання фразеалагізмаў па фразеасемантычных групах у беларускай і французскай мовах. Колькаснай асіметрыяй з перавагай беларускіх фразеалагізмаў характарызуецца фразеасемантычныя групы мікраполя «любоўныя адносіны»: «сіла, ступень кахання» і «выклікаць каханне»; колькасная перавага французскіх фразеалагізмаў назіраецца ў фразеасемантычнай групе «моцнае, надзейнае сяброўства» мікраполя «сяброўскія адносіны».

ЛІТАРАТУРА

1. Алефиренко, Н. Ф. Современные проблемы науки о языке : учеб. пособие / Н. Ф. Алефиренко. – М. : Флинта : Наука, 2005. – 416 с.
2. Дьяконов, А. И. Понятие «поле» в лингвистике, особенности полевой структуры сферы «англицизмы в русском языке» / А. И. Дьяконов // Сибирский филологический журнал. – 2012. – № 1. – С. 198–210.
3. Чёрная, А. И. К вопросу о выделении и составе фразеологического поля / А. И. Чёрная // Исследования по лексической сочетаемости и фразеологии. – М., 1974. – С. 117–131.
4. Данилович, М. А. Проблемы супастаўляльнай фразеалогіі : дапаможнік для студэнтаў і магістрантаў філалагічных спецыяльнасцей вышэйшых навучальных устаноў / М. А. Данилович, Т. П. Фундатар, І. К. Цівунчык. – Гродна : ЮрСаПрынт, 2013. – 133 с.
5. Кириллова, Н. Н. Сопоставительная фразеология романских языков : учеб. пособие к спецкурсу / Н. Н. Кириллова. – Л. : Гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена, 1986. – 81 с.
6. Лепешаў, І. Я. Слоўнік фразеалагізмаў : у 2 т. / І. Я. Лепешаў. – Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2008. – Т. 1–2.
7. Rey, A. Dictionnaire d'expressions et locutions / A. Rey, S. Chantreau. – Paris : Le Robert, 2007. – 1086 p.

REFERENCES

1. Alefirenko, N. F. Sovremennyye problemy nauki o yazyke : ucheb. posobiye / N. F. Alefirenko. – M. : Flinta : Nauka, 2005. – 416 s.
2. Dyakonov, A. I. Ponyatiye «pole» v lingvistike, osobennosti polevoy struktury sfery «anglitsizmy v russkom yazyke» / A. I. Dyakonov // Sibirskiy filologicheskiy zhurnal. – 2012. – № 1. – S. 198–210.
3. Chornaya, A. I. K voprosu o vydelenii i sostave frazeologicheskogo polya / A. I. Chornaya // Issledovaniya po leksicheskoy sochetayemosti i frazeologii. – M., 1974. – S. 117–131.
4. Danilovich, M. A. Poblemy supastavlyalnay frazeologii : dapamozhnik dlya studentau i magistrantau filalogichnykh spetsyialnastsey vysheyshykh navuchalnykh ustanou / M. A. Danilovich, T. P. Fundatar, I. K. Tsivunchyk. – Grodna : YurSaPrynt, 2013. – 133 s.
5. Kirillova, N. N. Sopostavitelnaya frazeologiya romanskikh yazykov : ucheb. posobiye k spetskursu / N. N. Kirillova. – L. : Gos. ped. in-t im. A. I. Gertsena, 1986. – 81 s.
6. Lepeshau, I. Ya. Slounik frazealogizmau : u 2 t. / I. Ya. Lepeshau. – Minsk : Belaruskaya Entsyklapedyya imya P. Brouki, 2008. – T. 1–2.
7. Rey, A. Dictionnaire d'expressions et locutions / A. Rey, S. Chantreau. – Paris : Le Robert, 2007. – 1086 p.